

MODNI DIZAJN I ORGANIČKA SKULPTURA NA PRIMJERU RADOVA HENRYJA MOOREA I REI KAWAKUBO

Biškup, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

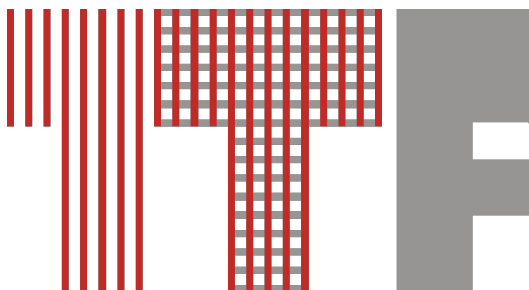
2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:376003>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD
MODNI DIZAJN I ORGANIČKA SKULPTURA NA PRIMJERU RADOVA HENRYJA
MOOREA I REI KAWAKUBO

MATEA BIŠKUP

ZAGREB, RUJAN 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD

MODNI DIZAJN I ORGANIČKA SKULPTURA NA PRIMJERU RADOVA HENRYJA
MOOREA I REI KAWAKUBO

MENTORICA: IZV. PROF. MR. ART. JASMINKA KONČIĆ

STUDENTICA: MATEA BIŠKUP, 9822/TMD

ZAGREB, RUJAN 2018.

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE TECHNOLOGY
Department of textile and clothing design

BACHELOR THESIS
FASHION DESIGN AND ORGANIC SCULPTURE ON THE EXAMPLE OF WORKS BY
HENRY MOORE AND REI KAWAKUBO

MENTOR: IZV. PROF. MR. ART. JASMINKA KONČIĆ

STUDENT: MATEA BIŠKUP, 9822/TMD

ZAGREB, SEPTEMBER 2018

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Modul: Modni dizajn

Broj stranica: 23

Broj slika: 13

Broj literaturnih izvora: 16

Broj priloga: 7

Članovi povjerenstva:

1. Doc. dr. sc. Katarina Nina Simončič

2. Izv. prof. mr. art. Jasminka Končić

3. Doc. dr. sc. Ksenija Doležal

4. Doc. dr. sc. Irena Šabarić

Neposredni voditelj u radu:

Josipa Štefanec, mag.art. asistent

Datum predaje:

SAŽETAK

Ovaj rad istražuje svojstvo organičnosti kroz modni dizajn i skulpturu. Za navedenu temu od iznimne je važnosti djelovanje japanske dizajnerice Rei Kawakubo upravo stoga što upotrebljava svojstvo organičnosti u oblikovanju odjeće. Neizostavan je i pojam dekonstrukcije stila. Također, istražuje se rad kipara Henryja Moorea i stil modernizma kojemu pripada, objašnjava se pojam organičke skulpture i zašto ga je primjenjivao na svojim radovima. Kao posljedica ovoga istraživanja nastaje i kolekcija vlastitih modnih crteža inspirirana navedenim temama.

Ključne riječi: dekonstrukcija, modni dizajn, organička skulptura, volumen

ABSTRACT

This paper explores the characteristic of organics through fashion design and sculpture. For the aforementioned theme, the work of Japanese designer Rei Kawakubo is of great importance because of its ability to use organics in designing clothes. The concept of deconstruction of style is inevitable. It also explores the work of sculptor Henry Moore and the style of modernism he belongs to, explains the notion of organic sculpture and why he applied it to his works. Result of this research is a collection of my own fashion sketches inspired by the above mentioned themes.

Key words: deconstruction, fashion design, organic sculpture, volume

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. SKULPTURA.....	2
2.1. Moderna skulptura.....	2
2.2. Henry Moore- predstavnik organičnosti u skulpturi	3
2.3. Prostorni odnosi u skulpturi.....	6
2.4. Tijelo i volumen u oblikovanju odjeće.....	7
3. REI KAWAKUBO – ORGANIČNOST U MODNOM DIZAJNU.....	8
3.1. Robna marka <i>Comme des Garçons</i>	8
3.2. Kolekcija <i>Body meets dress, dress meets body</i>	9
4. POJAM DEKONSTRUKCIJE ODJEĆE.....	11
5. SVOJSTVO ORGANIČNOSTI U SKULPTURI I MODNOM DIZAJNU.....	12
5.1. Odnos organske mode i organske skulpture.....	13
5.2. Izložba <i>Disobedient Bodies</i>	15
6. LIKOVNA ANALIZA KOLEKCIJE CRTEŽA IZRAĐENIH ZA ZAVRŠNI RAD.....	17
6.1. Postupak izrade.....	17
6.2. Konstrukcija i modeliranje haljine.....	18
7. ZAKLJUČAK.....	20
8. LITERATURA	21
9. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA.....	23

1. UVOD

Kao što je umjetnost složeni komunikacijski proces između umjetnika, umjetničkog djela i publike veoma je zanimljiva i komunikacija više različitih vrsta umjetnosti.¹ Osim što su one determinirane nekim čimbenicima poput periodizacije, stila i ukusa, inspirirane su mnogobrojnim idejama i motivima, ali i samom izvedbom. Ono što je važno, nadalje, kako bi se pristupilo navedenoj temi jest upravo pristup umjetničkom djelu kao i njegove sastavnice i osobine koje možemo svesti pod zajednički nazivnik. Pa tako možemo reći da postoji nešto što se zove organičnost i voluminoznost u umjetnosti zvanj kparstvo i u modnom dizajnu. Postoje raznovrsni motivi, bilo unutarnji ili vanjski, za konkretizaciju nekog umjetničkog djela ili izradu kolekcije modnog dizajna. Ponekad se ideja kao takva ne može potpuno odmaknuti od milijardu drugih, a može se puno govoriti i o inspiraciji koja se ponekad pronađe svjesno, a ponekad nesvjesno. U ovome će se radu nakon definiranja skulpture kao takve, izložiti neke bitne sastavnice moderne skulpture te inovativnost u radovima navedenog kipara Henryja Moorea čije skulpture imaju sličnih osobina poput radova japanske modne dizajnerice Rei Kawakubo. Iznosit će se neke bitne odlike njezina djelovanja, stvaranja modne marke te, ključno za ovu temu, opisati izložbu koja je prikazala odjeću organskih oblika što nas dovodi nadalje do odnosa organičke mode i organičke skulpture. Tako sam i ja pronašla svoju inspiraciju u umjetnosti kojoj često težim što se može vidjeti iz priložene kolekcije crteža čiju sam analizu i postupak izrade podrobnije opisala.

¹ V. Štalekar. O umjetnosti i psihoterapiji. Soc. psihijat., Vol. 42 (2014) Br. 3, str. 181

2. SKULPTURA

Skulptura je grana likovne umjetnosti, vrsta izražavanja trodimenzionalnim oblicima i tijelima koja mogu biti oblikovana, klesana, rezana, lijevana ili sastavljena od elemenata u čvrstom materijalu (kamenu, glini, drvu, kovini, kosti, staklu, sintetičkim masama) i materijalu koji može u određenom vremenu zadržati željeni trodimenzionalni oblik (papir, led, tkanina, pijesak i sl.). Značajka je skulpture da izaziva taktilni dojam, koji povezuje promatrača i umjetničko djelo i omogućuje veću neposrednost i direktniji kontakt nego što ga se može postići npr. dvodimenzionalno. Prema prostornosti, kiparska se djela dijele na punu plastiku (slobodno stojeća trodimenzionalna tijela) i reljefe (kiparsko djelo prostorno vezano za plohu, s koje se može uzdizati manje ili više naglašenim volumenima – niski i visoki reljef, uz veći broj prijelaznih oblika). U širem smislu riječi reljefom se smatraju svi figurativni i ornamentalni oblici nanoseni na površinu nekoga predmeta, najčešće zbog njezina ukrašavanja. Početci kiparstva vežu se za prapovijesno razdoblje kada su oko 15 000 do 10 000 pr. Kr. nastali prvi reljefi na stijenama pećina s likovima ljudi i životinja.²

2.1. Moderna skulptura

Moderna skulptura povijesno je definirana kao skulptura koja započinje radom Augusta Rodina (1840-1917.) i završava pojavom Pop Arta i Minimalizma u 1960-ima. Kipari u tom razdoblju stavljaju naglasak na dizajn, oblik i volumen iznad zastupanja određenog predmeta. Također su koristili materijale koji nisu tradicionalno upotrebljavani, poput upotrebe odjeće, tekstila i drugih miješanih medija.³

² Krleža M, Opća enciklopedija, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1978. Str. 389.

³ <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199920105/obo-9780199920105-0111.xml>
07.07.2018.

2.2. Henry Moore- predstavnik organičnosti u skulpturi

Henry Moore bio je jedan od najvažnijih kipara suvremenog doba. Promijenio je ustaljeni, tradicionalni pogled na umjetnost postavljanjem predimenzioniranih skulptura u prirodu bilo po gradovima ili na selima. Njegov je rad u početku bio kritiziran, ali je s vremenom postao sve uspješniji. Danas se stotine njegovih skulptura može vidjeti u parkovima, gradskim trgovima i zgradama diljem svijeta.

Rođen je 1898. u Yorkshireu u Engleskoj. Krajolik Yorkshirea imao je snažan utjecaj na Henryja Moorea. Sela puna brežuljaka, otvoreno nebo, neobični oblici stijena i glatki šljunak na ulicama zaslužni su za njegovu inspiraciju te se mogu vidjeti u njegovim skulpturama. U viktorijanskim vremenima pa sve do prijelaza na 20. stoljeće umjetnost u Engleskoj bila je uglavnom akademska, slijedila je tradiciju starih majstora i imala je formalni stil. H. Moore bio je frustriran nedostatkom moderne umjetnosti oko sebe. Čitanjem eseja slikara Rogera Frya o drevnoj umjetnosti u njemu se javio interes za „primitivnu“ skulpturu.

„Fry je otvorio put prema drugim knjigama i realizaciji Britanskog muzeja. To je zapravo bio početak“ (*Fry opened the way to other books and to the realisation of the British Museum. That was really the beginning.*) Henry Moore⁴

Od tog trenutka odlazi u britanske muzeje i crta drevne skulpture Egipta, Afrike i Meksika. Pojam primitivne umjetnosti može opisivati umjetnost raznih kultura i područja, no ne uključuje Europsku i orijentalnu umjetnost. Dok se u europskom slikarstvu i skulpturi rabe realni likovi koji često imaju crne točke za oči te cjevaste udove, u suvremenoj umjetnosti se koriste puno jednostavniji oblici te se to može nazvati apstrakcijom. Henry Moore je prepoznao izražajnost apstrakcije te je počeo sve više raditi na taj način.

⁴ O'Reilly S. Henry Moore, Franklin Watts, London, 2003. Str. 11.

Sl. br. 1 Henry Moore, *Žena koja leži (Reclining woman)* 1927. Beton, 63.5 cm

Skulptura *Reclining Woman* iz 1927. sa slike br.1 pokazuje početak Mooreovog interesa za apstrakciju, to je pojednostavljeni prikaz žene koja leži, ali bez detalja poput kose ili noktiju jer je smatrao da to odvraća pozornost od same forme. Njegovi prikazi ležećih likova nikada nisu imali vitke udove. Mnogi kipari prvo rade glinene modele koje kasnije izlijevaju u metal dok H. Moore većinu svoje karijere radi na drugačiji način, izravno u kamen ili drvo. Izravno se rezbarenje smatralo vrlo rizičnim, jedan krivi pokret i cijeli rad bi bio uništen. Neki su umjetnici čak govorili da je sam lik zarobljen u bloku kamena te ga samo treba osloboditi. Početkom tridesetih godina dvadesetog stoljeća postao je očit utjecaj nadrealističke skulpture, posebno Picassove, te Moore ispituje i druge materijale poput bronce i njegove figure poprimaju fluidnost i površinsku prozračnost. Karakteristika djela koje je radio tridesetih godina je otvaranje šupljina te proučavanje prostornih odnosa. Nakon toga Moore dobiva sve veći interes za izradu skulptura s tenzijama između šupljine i mase.⁵

⁵ O'Reilly S. Henry Moore, Franklin Watts, London, 2003.

Sl.br.2 Henry Moore, *Žena koja leži (Recumbent figure)* 1938. Kamen, 889 x 1327 x 737 mm

Težio je tome da se njegove skulpture smjeste u otvoreni prostor. Njegova djela niču iz njegove humanosti i povezanosti s ljudskom sudbinom te se zato, od samoga početka, okreće temama poput *majka i dijete*, *ležeće figure* ili *obitelj*. No način na koji on interpretira te teme pomalo je mitski.⁶

Sl. br.3 Henry Moore, *Ovalno sa šiljcima (Oval with points)* 1869.-1869. Bronca, 117.16 cm
x 92.08 cm x 54.29 cm

⁶ Read, Istorija moderne skulpture, Izdavački zavod Jugoslavija, Beograd, 1966. str 83-84.

2.3. Prostorni odnosi u skulpturi

Prema odnosu mase i prostora možemo napraviti kategorizaciju mase pune plastike na monolitnu ili apsolutnu, udubljeno-ispupčenu, prošupljenu, plošno istanjenu te linijski istanjenu masu. Prednost skulpture u odnosu na ostala djela umjetnosti je njezina trodimenzionalnost, što znači da djelu pristupamo na potpuno drugačiji način. Skulptura nam omogućava slobodno kretanje i bolji pregled mase, volumena, šupljina, svjetla i sjene. Svaku od tih karakteristika različiti materijali različito interpretiraju. Henry Moore nastoji napraviti odmak, stoga odbacuje karakteristične materijale poput bijelog mramora za koji se veže razdoblje klasicizma pa koristi engleski kamen za koji tvrdi da je bio i jeftin i lako nabavljiv, no bira vrste koje dotad nisu bile korištene u engleskoj skulpturi. Kod većine njegovih skulptura posebno se računa kako promatrač opaža prostor, zbog prošupljenosti, skulptura okružuje prostor, a zbog linijski istanjenih masa, prostor okružuje njih.⁷

Sl.br.4 Henry Moore *Ležeća figura, (Reclining figure)* 1957. Bronca; 290 cm

⁷ 'Materials and techniques', in *Henry Moore: Sculptural Process and Public Identity*, Tate Research Publication, 2015, <https://www.tate.org.uk/art/research-publications/henry-moore/materials-and-techniques-r1175681>, 09.07.2018.

2.4. Tijelo i volumen u oblikovanju odjeće

Za svaki izrađeni odjevni predmet potrebno je osnova koju čine ideja, kroj, materijal i ono bez čega zapravo moda ni ne može, a to je tijelo. Moda bez tijela nije funkcionalna, prostor koji se nalazi između tijela i materijala od kojega je neki odjevni predmet načinjen dodatno oblikuje odjevni predmet. Mnogi modni dizajneri dotaknuli su se pitanja o odjeći kao skulpturi, strukturi, volumenu i načinu na koji odjeća komunicira s tijelom. Neki od njih su Jean Paul Gaultier, Charles James, Hussein Chalayan, Alexander McQueen, Rei Kawakubo, Rick Owens, Walter Van Beirendonck i drugi.

Kada govorimo o modi i tijelu, neizostavno je napomenuti primjer korzeta koji, ne samo da je utjecao na pojavu struka, nego i na ograničavanje tijela i prirodnog razvoja. Zatim je važno napomenuti i krinoline koje su omogućavale voluminozne siluete.

Alexander Mc Queen bio je jedan od prvih dizajnera koji je pomicao granice mode ka konceptualnom. Njegova revija br. 13 gdje postavlja balerinu na rotirajuću podlogu dok roboti raspršuju boje po bijeloj haljini pokazuje da tijelo postaje platno za ideju. U usporedbi, Rei Kawakubo koristi sličnu konceptualnu razinu, no ona se obraća tijelu preobrazbom tijela. Njezini odjevni oblici dolaze u izravnu komunikaciju s tijelom kroz umetnute volumene na torzu te potpuno izmjenjuje prepoznatljiv oblik tijela. Rick Owens se u proljetnoj kolekciji 2018. osvrće na radove Rei Kawakubo produživanjem tijela, visećim rukama i neobičnim trbusima, njegovi modeli odbacuju tijelo, preuzimaju ga i čine nešto potpuno novo.

Moda se sve više započinje širiti izvan granica tijela zauzimajući novi prostor, koji postaje gotovo kao skulptura.⁸

⁸ Sculptural Fashion: Volume, Structure, and the body <http://textileartscenter.com/blog/sculptural-fashion-volume-structure-and-the-body/> 09.07.2018.

3. REI KAWAKUBO – ORGANIČNOST U MODNOM DIZAJNU

Rei Kawakubo postala je jedna od najnaprednijih dizajnera proteklih tri desetljeća, pri čemu je gotovo svi veliki modni dizajneri navode kao inspiraciju. Bonnie English u svojoj knjizi *Japanese fashion designers* govoreći o Rei Kawakubo ističe da je Cathy Horyn (iz američkih novina New York Times) primijetila kako Rei više radi u duhu umjetnika od bilo kojeg dizajnera danas. Svoju robnu marku osniva 1969. godine, a tvrtku *Comme des Garçons* kojom i danas ima veliki uspjeh osniva 1973. u Tokyu. Od 1980. svoje kolekcije prikazuje međunarodno, u Parizu gdje otvara butik. Uz nju 1981. dolazi i Yohji Yamamoto, također dizajner koji dolazi iz poslijeratnog Japana koji je trpio i posljedice ekonomske depresije. Prva zajednička Pariška kolekcija Rei Kawakubo i Yohjia Yamamota 1981. godine zaprepastila je modni svijet svojim iznimnim zanemarivanjem prihvaćenih zapadnjačkih praksi na temelju seksualne razlike, seksualne razmjene i seksualne eksploatacije.⁹

3.1. Robna marka *Comme des Garçons*

Rei Kawakubo rođena je 11. listopada 1942. u Tokyu, Japan. Samouka japanska modna dizajnerica poznata je po dizajnu avangardne odjeće i njezinoj modnoj marki *Comme des Garçons* (CDG), osnovanoj 1969. godine. Studirala je likovnu umjetnost i estetiku na sveučilištu Keio u Tokiju, a diplomirala 1964. godine. Razlog tomu što je osnovala modnu marku CDG pa tako i napravila kolekciju *Body meets dress, dress meets body* te se bavila svojstvom organičnosti, upravo nalazimo iščitavajući njezinu biografiju. Naime, feminizam je doista utjecao na njezin rad, a motive pripadnosti feminizmu ugledamo u tome što je njezina majka, koja joj je bila veliki uzor, napustila oca radi zabrane rada izvan kuće. Kawakubo je bila posvećena ponudi za žene, *comme des garçons* ("poput dječaka"), odjeće dizajnirane za pokretljivost i udobnost. *Comme des Garçons* pronalazi ljepotu u nedovršenom, nepravilnom, monokromatskom i nejasnom.¹⁰

U prijevodu „poput dječaka“ robna marka dizajnerice Rei Kawakubo i danas jednako popularna i poznata između ostalog što su komadi odjeće bili asimetrični, preveliki, dekonstruirani, s vidljivim labavim šavovima i središnjom linijom osi koja je pomaknuta te

⁹ English B. *Japanese Fashion Designers*, Berg, London, 2011. Str. 67-68.

¹⁰ Blumberg N. Rei Kawakubo; <https://www.britannica.com/biography/Rei-Kawakubo> 29.06.2018.

više nije paralelna. Time je srušila svaku onodobnu zapadnjačku tradicionalnu ideju žene koja mora biti stisnuta unutar savršeno prilagođenih haljina. Kawakubo je prekršila više pravila, razbila više konvencija i istaknula više pitanja od bilo kojeg drugog suvremenog dizajnera u međunarodnoj modnoj industriji.¹¹ Također, unutar *Comme des Garçons* Rei stvara više modnih kolekcija, a neke od njih kao poveznicu imaju upravo svojstvo organičnosti kao što je *Body meets dress, dress meets body* iz 1997. godine o kojoj pobliže nadalje.

3.2. Kolekcija *Body meets dress, dress meets body*

Kolekcija Rei Kawakubo proljeće/ljeto 1997. godine naziva *Body meets dress, dress meets body*, koju obično zovu *Bump* tj. ispučenje radi dodanih dijelova u odjeću kako bi iskrivili obrise tijela uključujući ramena, leđa i bokove, omogućujući da stvarna odjeća kritizira pojam savršenih ženskih oblina ističe ta iskrivljenja kao primjere stvarnog, a ne iskrivljenog, tijelo postaje haljina, haljina postaje tijelo. Možemo reći da je to u skladu s postmodernističkom praksom te otvara pitanje mora li seksualnost uvijek biti određena oblikom tijela? Tijekom proteklih trideset godina odjeća je nadmašila primarnu funkciju statusa i seksualnosti, a neki dizajneri su prihvatili ideju mode kao nečega što asimilira značenje te pruža psihološki portret vlastitog osjećaja u društvu.¹²

Ta je kolekcija od velike važnosti za pisanje ovoga rada jer najbolje prikazuje pojam organičnosti u modnom dizajnu. Dizajnerica integriranjem organskih oblika unutar odjeće stvara odjeću koja graniči sa skulpturom. Sastoji se od više različitih modela koji na prvi pogled izgledaju vrlo neobično te pomalo ne nosivo.

¹¹ <https://www.nytimes.com/2017/04/28/t-magazine/fashion/rei-kawakubo-comme-des-garcons-themes.html>
06.07.2018

¹² English B. Japanese Fashion Designers, Berg, London, 2011.

Sl. br. 5, Rei Kawakubo, kolekcija *Body meets dress, dress meets body*, 1997.

Na slici br. 5. uočava se da su odjevni predmeti koji se sastoje od haljine, suknje i jakne neobičnih oblika u raznim bojama te materijalima u *gingham*¹³ uzorcima ono što čini kolekciju drugačijom od ostalih. Kolekcija odiše asimetrijom i čudnim šavovima koji preispituju klasično žensko tijelo.

Sl. br. 6, Rei Kawakubo, *Body meets dress, dress meets body* 1997.

¹³ Gingham - tkanina od obojenog pamuka ili pamučne mješavine, prepoznatljivog kvadratičastog uzorka <https://en.wikipedia.org/wiki/Gingham> 28.08.2018.

4. POJAM DEKONSTRUKCIJE ODJEĆE

Japanski dizajneri Yohji Yamamoto i Rei Kawakubo donijeli su ljepotu siromaštva na najglamurozniju pozornicu svijeta - pariških modnih pista. U njihovoj zajedničkoj kolekciji 1981. godine predstavili su odjeću koja je simbolizirala potrebu, bijedu i nevolju - odjeću koja se činila kao da je bila napravljena od krpa. Bile su potpuno crne boje i nepravilnog oblika s neobičnim džepovima i pričvršćenjima. Voluminozno, kao da je prostor između vanjskog odjevnog predmeta i tijela bio preuveličan, naglašen slojevima i omatanjem što se može vidjeti na slici br. 3. Odjeća je bila karakterizirana raskomadanim i otrcanom tkaninom, neravnim i naboranim rubovima; dizajneri su nemilosrdno raščistili konvencije i smisao visoke mode. Njihova je odjeća bila najavljena ne samo antiglamuroznom i antiestetskom, nego i aseksualnom. S time možemo povezati dizajnericu Rei Kawakubo koja u svojim dekonstruiranim, asimetričnim i aseksualnim kreacijama čini zaobljena odjevna oplošja koja sugeriraju organičnost. Dekonstrukcija stila bila je pojam kasnije primijenjen za tu odjeću, postmodernistički izraz koji se obično koristi za opisivanje razbijanja elemenata, tradicija i ideja u kontekstu umjetničkog djela. To sve možemo nazvati njihovom reakcijom na japanski povijesni položaj u poslijeratnim godinama te u tom kontekstu bolje razumjeti dizajnerske kolekcije s modnih pista početkom 1980-ih godina u Parizu.¹⁴

Sl. br. 7, Rei Kawakubo, *kolekcija iz 1983.g.*

¹⁴ English B. Japanese Fashion Designers, Berg, London, 2011. Str. 38.

5. SVOJSTVO ORGANIČNOSTI U SKULPTURI I MODNOM DIZAJNU

Na samom početku rada dotaknula se poveznica mode i umjetnosti, iako dotaknula se ona samim odabirom teme. Kad bismo krenuli od toga što je zajedničko ovim dvama pojmovima mogli bismo zaključiti da je to apsolutno kreativnost, ali i kritika, probijanje granica, sposobnost stvaranja novog stila, pogleda na svijet. Jer moda, modni izričaj odnosno odjevni predmet u novije vrijeme ulazi u sferu umjetničkog stvaralačkog izričaja. Kad bismo ta dva pojma pokušali odvojiti ne bismo imali puno poteškoća jer radi se o dva potpuno različita medija. Ne možemo tvrditi da je moda umjetnost, ali konverzacija između ta dva pojma je itekako moguća i ostvariva. Diješe neka jednaka svojstva koja su dosad već spominjana u radu, poput voluminoznosti, organičnosti i dekonstruktivnosti.

Biomorfno označava pojam koji je najčešće povezan s apstraktnom umjetnošću, a opisuje oblik nepravilnog ili organskog, najčešće je oblika koji se nalazi u prirodi. Biomorfni oblici često se nalaze na slikama Yvesa Tanguya i skulpturi Jeana Arpa i Henryja Moorea.¹⁵

Kada je riječ o upotrebi valovitih i zaobljenih apstraktnih oblika u stvaranju djela znamo da se radi o organskoj apstrakciji, to je zapravo sve ono što se oblikuje od već vidljivog objekta iz prirode. Glavna svrha organske apstrakcije je oponašati oblik prirode. Umjetnici pod ovim žanrom obično koriste zaobljene i slobodne oblike. U Americi, najveću pažnju organskom dizajnu pridaju dizajneri namještaja kako bi napravili najsuvremenije oblike, dok europski umjetnici uglavnom koriste organske oblike i linije. Takav umjetnički izražaj vrlo je prepoznatljiv te ga možemo vidjeti u slikama, skulpturama te svekolikom dizajnu. Iako organska apstrakcija nije pokret u umjetnosti, upotreba oblika nastalih u prirodi značajka je mnogih umjetničkih djela. Neki od poznatijih umjetnika koji koriste organske oblike za inspiraciju uključuju dvije skulpture Constantina Brancusija, Otto Freundlich te Picasso. Drugi značajniji autori organske apstrakcije su Jean Arp, Joan Miro i Henry Moore.¹⁶

Modni dizajn također uključuje pojam organičnosti što se najbolje vidi na primjeru radova Rei Kawakubo. U jednom intervjuu sama je iskazala svoju potrebu da njezini radovi budu temeljeni između ostalog i na svojstvu organičnosti.¹⁷

¹⁵ <http://www.damonart.com/artist-definitions.html> 04.07.2018.

¹⁶ <http://the-artists.org/artistsbymovement/organic-abstraction> 08.07.2018.

¹⁷ <https://www.elle.com/fashion/a33802/rei-kawakubo-interview/> 27.08.2018.

Sl.br.8 Henry Moore, *Velika skulptura žene koja leži* (*Large Reclining figure*),1984.
Fibreglass, primjer organske skulpture

5.1. Odnos organske mode i organske skulpture

Na primjeru skulpture Henryja Moorea *Large reclining figure* iz 1984. godine i modne kreacije Rei Kawakubo iz kolekcije *Body meets dress, dress meets body* 1997. godine pobjeću opisati svojstvo organske forme. Usporednom analizom možemo već na prvi pogled primijetiti sličnost forme utemeljene na biomorfizmu.

Sl. br. 9 Rei Kawakubo: *Body meets dress, dress meets body*, 1997.g.

Sl. br. 10 Henry Moore: *Velika skulptura žene koja leži (Large reclining figure)*, 1984. *Fiberglass.*

Promatrajući radove dizajnerice i kipara već na prvi pogled uočavaju se sličnosti. Naime, iako se ove dvije forme ne mogu uspoređivati po sasvim istim parametrima, možemo itekako reći da im je oblik vrlo sličan, upravo zato što kipar Henry Moore i dizajnerica Rei Kawakubo temelje svoje radove na biomorfim tj. organskim oblicima. Osim organske te su dvije forme slične i po volumenu koji je jednako bitan u oblikovanju odjeće i skulpturi. Na gornjem dijelu kreacije Rei Kawakubo uočava se ispupčenje na području leđa pomoću kojeg je napravila odmak od klasičnog oblikovanja odjevnog oplošja istodobno naglašavajući i zaklanjajući žensku formu. To se sve dobiva manipulacijom tkanina, siluete i boje. Usporedno Henry Moore na sličan način vrlo apstraktno oblikuje skulpturu, naglašavajući dijelove ljudskog tijela ispupčenjima. U svojoj knjizi James. J. Sweeney citira Henryja Moorea: „Treba povezati i kombinirati zajedno nekoliko oblika različitih veličina, dijelova i smjerova u jednu organsku cjelinu.“ Oblik njegovih skulptura može imati i psihološku povezanost,

primjerice, Zemlja, ženske grudi i plodovi su zaobljeni, a ti su nam oblici važni te proizlaze iz naših navika i percepcije.¹⁸

5.2. Izložba *Disobedient Bodies*

Suradnja između dizajnera Jonathana Andersona i galerije Hepworth Wakefield pokazuje izvanredne odnose između umjetnosti i mode. Izložba koju je Jonathan Anderson izradio za galeriju *Hepworth Wakefield* održana je od 18. ožujka do 18. lipnja 2017. godine. Povezao je modu s modernim umjetnicima, poput pokojne engleske kiparice Barbare Hepworth, kipara Henryja Moora i modne dizajnerice Rei Kawakubo. Anderson je težio napraviti od izložbe konverzaciju između mode i umjetnosti, ali također unijeti i dizajn, namještaj i zanat, koji su često zasebni, te spojiti sve u jednu cjelinu i jedan prostor kako bi vidjeli njihovu zajedničku funkciju. Pokazao je velik interes za ranije radove kipara Henryja Moora i Barbare Hepworth koji su bili ključni za postav izložbe. Naziv izložbe *Disobedient Bodies* u prijevodu *Neposlušna tijela* pao mu je na pamet promatrajući postavljena djela u prostoru. Činjenica da su postavljene stvari figurativne, no u isto vrijeme prelaze u apstrakciju te su skoro nečitljive, a opet na kraju zadržavaju svoj vlastiti oblik je ono što izložbu čini posebnom. To je bio početak načina kojim umjetnici i modni dizajneri razmišljaju i interpretiraju ljudsku figuru 20. i 21. stoljeća. Postav izložbe je ono što je drugačije i zanimljivo, radi mogućnosti posjetitelja za interakcijom s izloženim artefaktima. Suzy Menkes citira dizajnera J.W. Andersona: *Priča o modi nije povijest umjetnosti, pa je ova izložba osobni pristup odnosima tijela, oblika i različitih načina na koji se umjetnost i moda približavaju tijelu*. Takozvana konverzacija između mode i umjetnosti je u imenovanoj izložbi izgledala nekako ovako: Anderson je htio prikazati 100 radova od 40 umjetnika, različite energije i prikazivanja odnosa između oblika i izraza uključujući komade iz kolekcije Rei Kawakubo *Comme des Garçons*. Nadalje prikazuje kako se ti komadi suprotstavljaju s osobnom zbirkom isklesanih zdjelica i brusnih posuda od dizajnerice keramike Lucie Rie i djelima afričke kiparice Magdalene Odundo. Na kraju možemo reći kako je modni dizajner napravio intrigantno inteligentno proučavanje tijela.¹⁹

¹⁸Sweeney, James Johnson, Henry Moore, The Museum of Modern Art, New York, 1946. Str. 34

¹⁹Suzy Menkes, Disobedient Bodies <http://www.vogue.co.uk/article/suzy-menkes-jw-anderson-disobedient-bodies-hepworth-wakefield> (7.7.2018.)

Ovo je jedina izložba koja povezuje radove Henryja Moorea i Rei Kawakubo što je iznimno važno kad uzmemo u obzir organičnost kao karakter njihove forme postavljene u istom prostoru u kontekstu konverzacije između mode i umjetnosti.

Sl. br. 11 i 12 izložba *Disobedient bodies* 2017.

Sl. br. 13 izložba *Disobedient bodies* 2017.

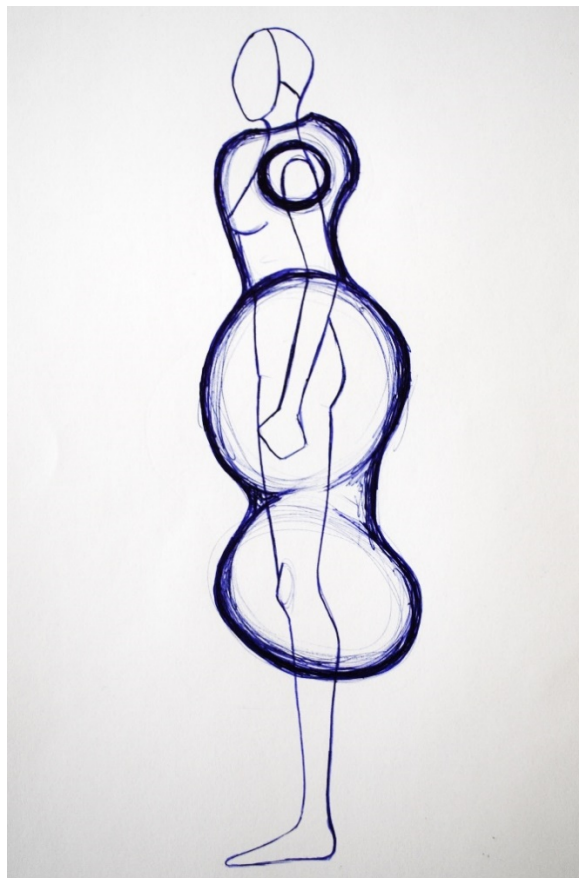
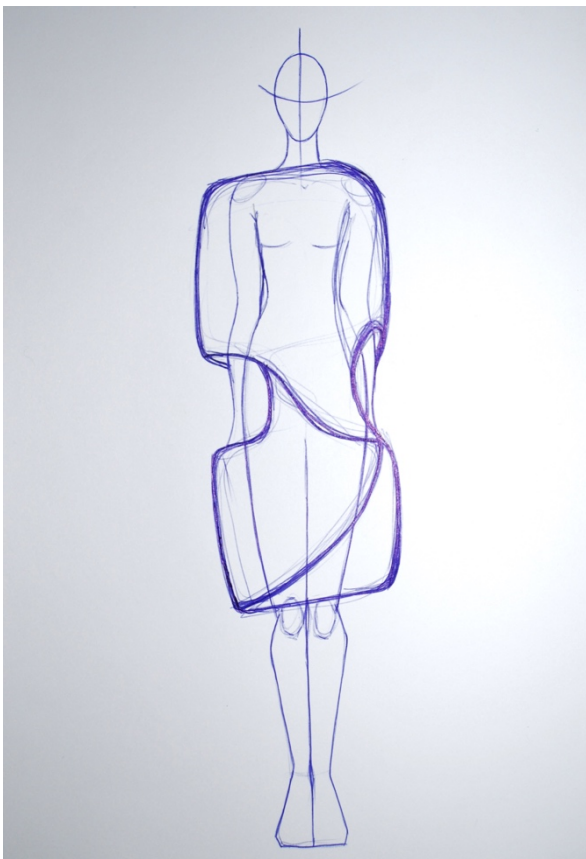
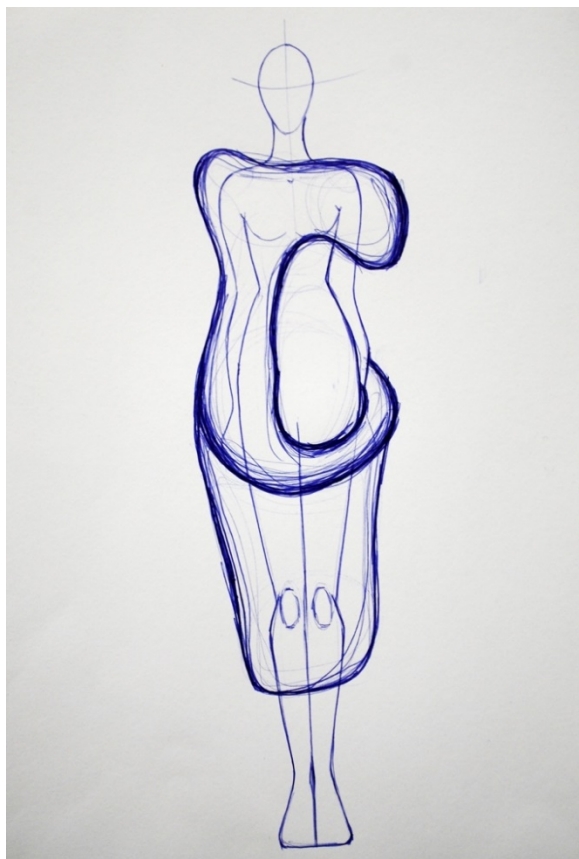
6. LIKOVNA ANALIZA KOLEKCIJE CRTEŽA IZRAĐENIH ZA ZAVRŠNI RAD

Likovni radovi za kolekciju nastali su na temelju istraživanja radova japanske modne dizajnerice Rei Kawakubo i kipara Henryja Moorea. Glavni razlog odabiranja ove teme jest upravo vlastiti interes za povijest umjetnosti koji rado kroz svoje školovanje spajam s modom. Moda je nešto čemu oduvijek težim stoga sam uistinu uživala u istraživanju i izradi ovoga rada. Kod kipara Henryja Moorea, kroz proučavanje njegovog radnog vijeka, možemo uočiti jednu stvar koju je uvijek ponavljao, a to je volumen i svojstvo organičnosti. Također u jednom dijelu svog radnog vijeka, dizajnerica Rei Kawakubo dotaknula se volumena i organičnosti u stvaranju svojih odjevnih predmeta. Upravo tu, više puta spominjanu, organičnost i voluminoznost ističem kao važnu stavku i inspiraciju svojih crteža. Kao što nadalje možemo vidjeti na primjeru kolekcije crteža.

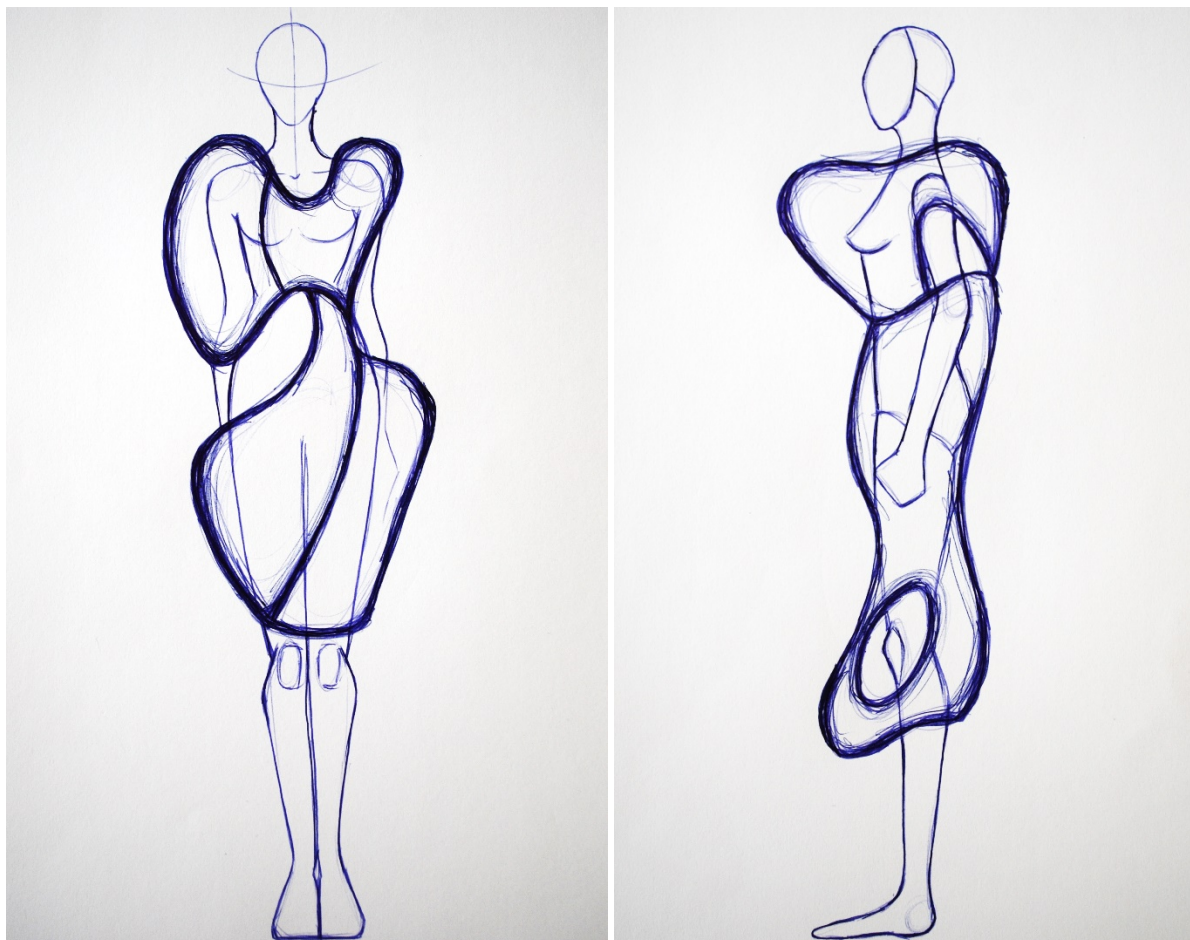
6.1. Postupak izrade

Za izradu kolekcije crteža inspiriranih radovima kipara Henryja Moorea i modne dizajnerice Rei Kawakubo te svojstvom organičnosti odabrala sam A4 format papira te kao tehniku odlučila sam odabrati plavu kemijsku olovku. Kolekcija sadrži trideset crteža. Forma odjeće je vrlo trodimenzionalna, voluminozna i ponaša se gotovo poput skulpture. Na priloženim fotografijama iz vlastite kolekcije crteža uočavaju se šupljine, koje se pojavljuju u području ruku, što samom odjevnom predmetu, osim estetike, omogućava i funkcionalnost. Jedan sam crtež realizirala u kroj, koji sam napravila na način da sam od temeljnog kroja ženske haljine u odjevnoj veličini četrdeset prema projektnom crtežu modelirala u željeni oblik s vlastitog crteža.

PRILOG I

PRILOG II

Crteži iz vlastite kolekcije radova inspiriranih svojstvom organskosti

6.2. Konstrukcija i modeliranje haljine

Prvi korak pri izradi modela je konstrukcija temeljnog kroja ženske haljine. Upute za konstrukciju te potrebne mjere preuzete su iz knjige „*Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće*“ autora Darka Ujevića, Dubravka Rogale i Marijana Hrastinskog.

Izračun konstrukcijskih mjera za odjevnu veličinu 40

Glavne tjelesne mjere:

Tv Tjelesna visina = 168 cm

Og Opseg grudi = 92 cm

Os Opseg struka = 74 cm

Ob Opseg bokova = 98 cm

Konstrukcijske mjere:

Do Dubina orukavlja = 20,70 cm

Dl Duljina leđa = 41,00 cm

Vb Visina bokova = 63,00 cm

Dk Duljina kroja = 105,00 cm

Švi Širina vratnog izreza = 6,60 cm

Vpd Visina prednjeg dijela = 45,10 cm

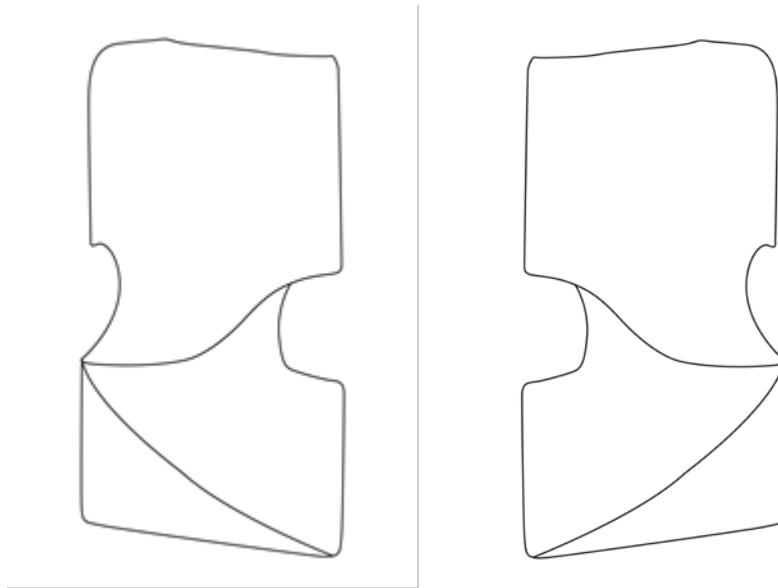
Šl Širina leđa = 17,40 cm

Šo Širina orukavlja = 11,70 cm

Šg Širina grudi = 20,50 cm

Šs Širina struka = 17,50 cm

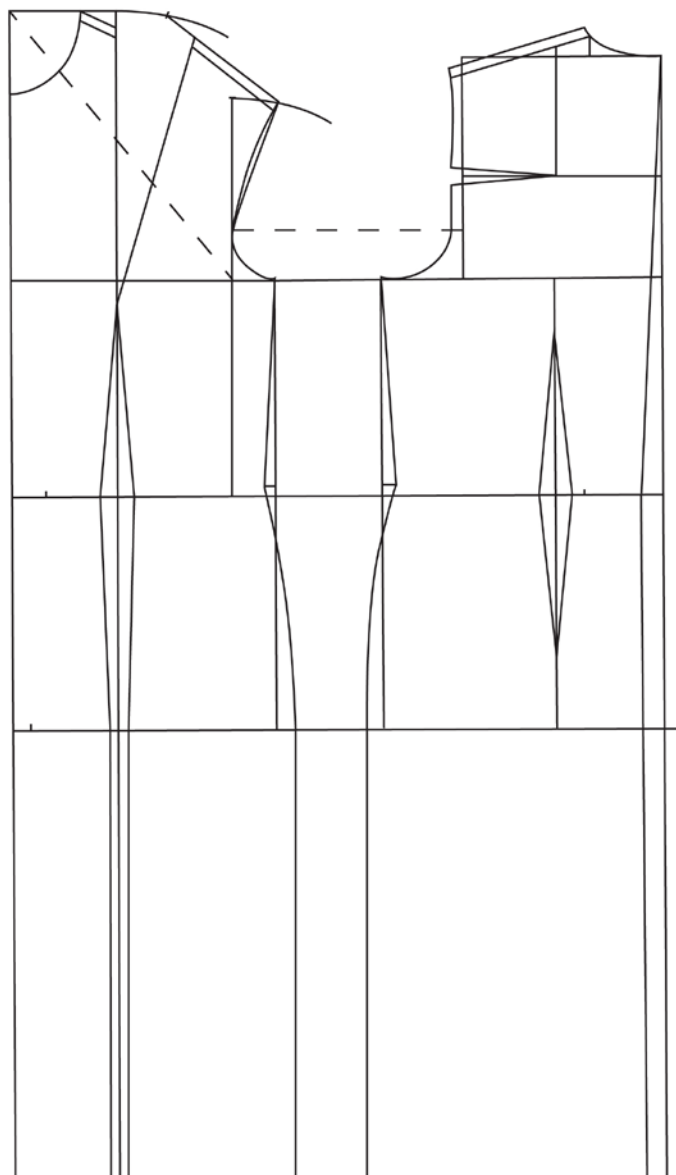
Drugi korak je modeliranje kroja u željeni oblik prema skici modela. S obzirom na to da je kroj asimetričan, potrebno je modelirati na cijelom kroju prednjeg i stražnjeg dijela.

Skica modela prednjeg i stražnjeg dijela haljine

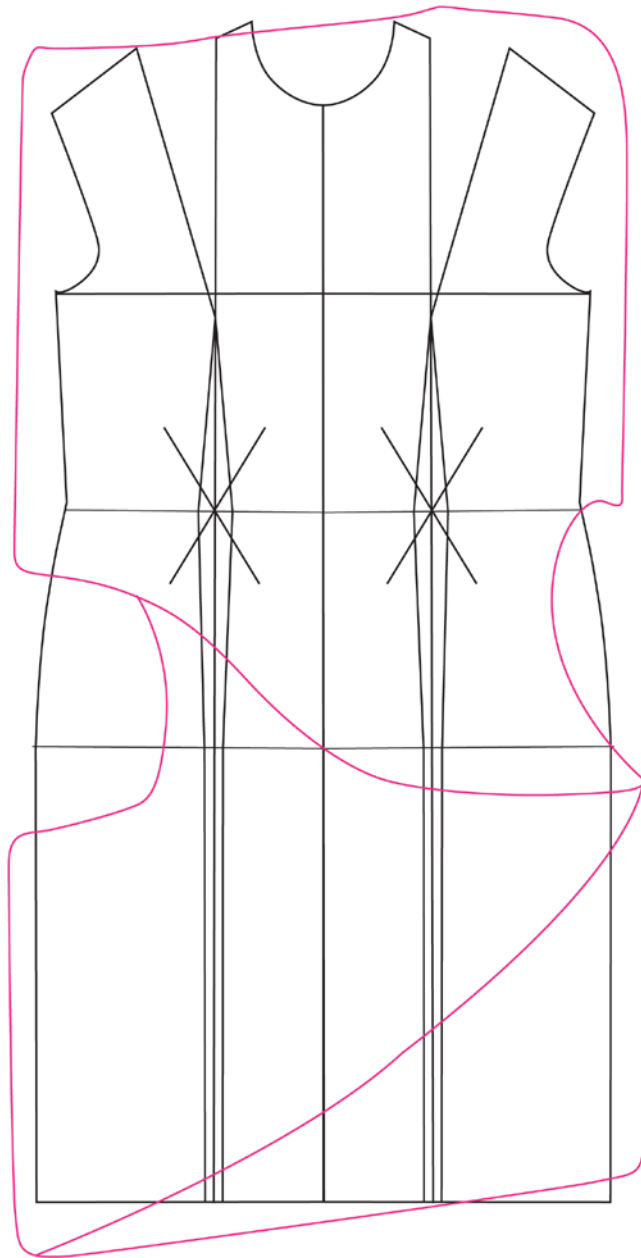
Nakon što se kroj modelira u željeni oblik treba izdvojiti krojne dijelove, a u ovom slučaju tri na prednjem dijelu i tri na stražnjem dijelu te na njih dodati šavne dodatke u iznosu od jednog centimetra.

PRILOG III

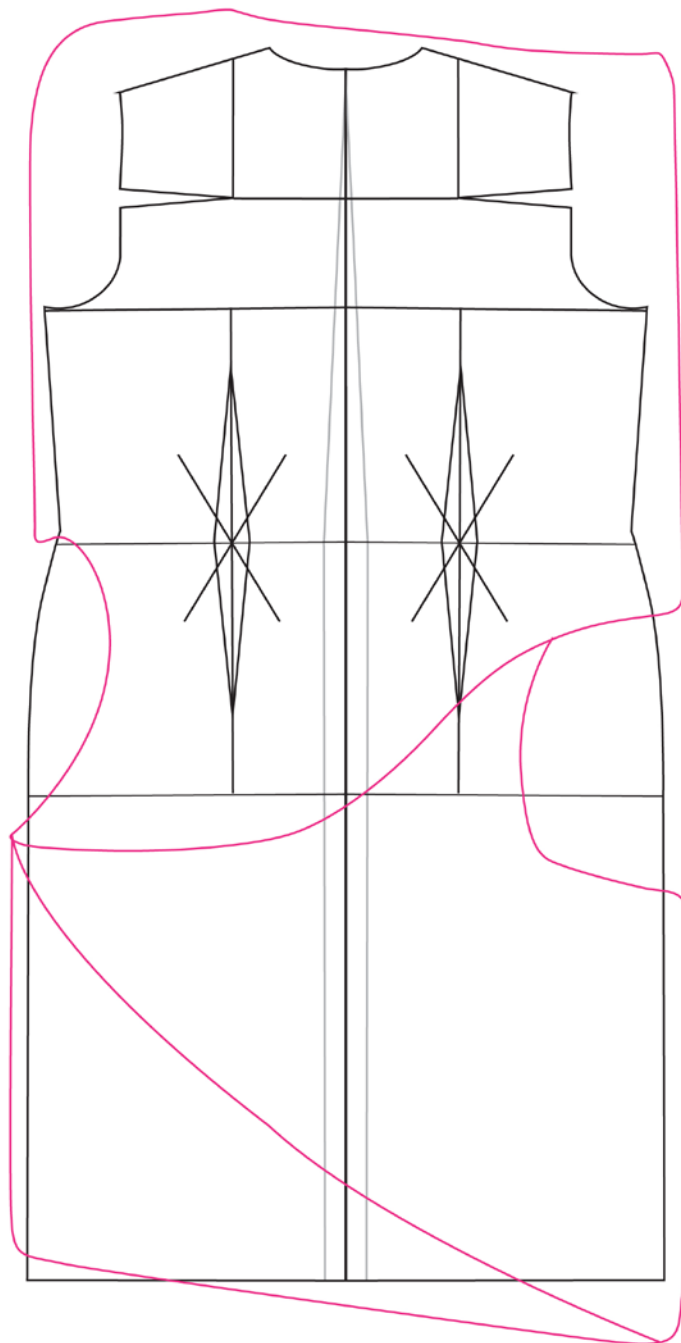
Temeljni kroj ženske haljine

PRILOG IV

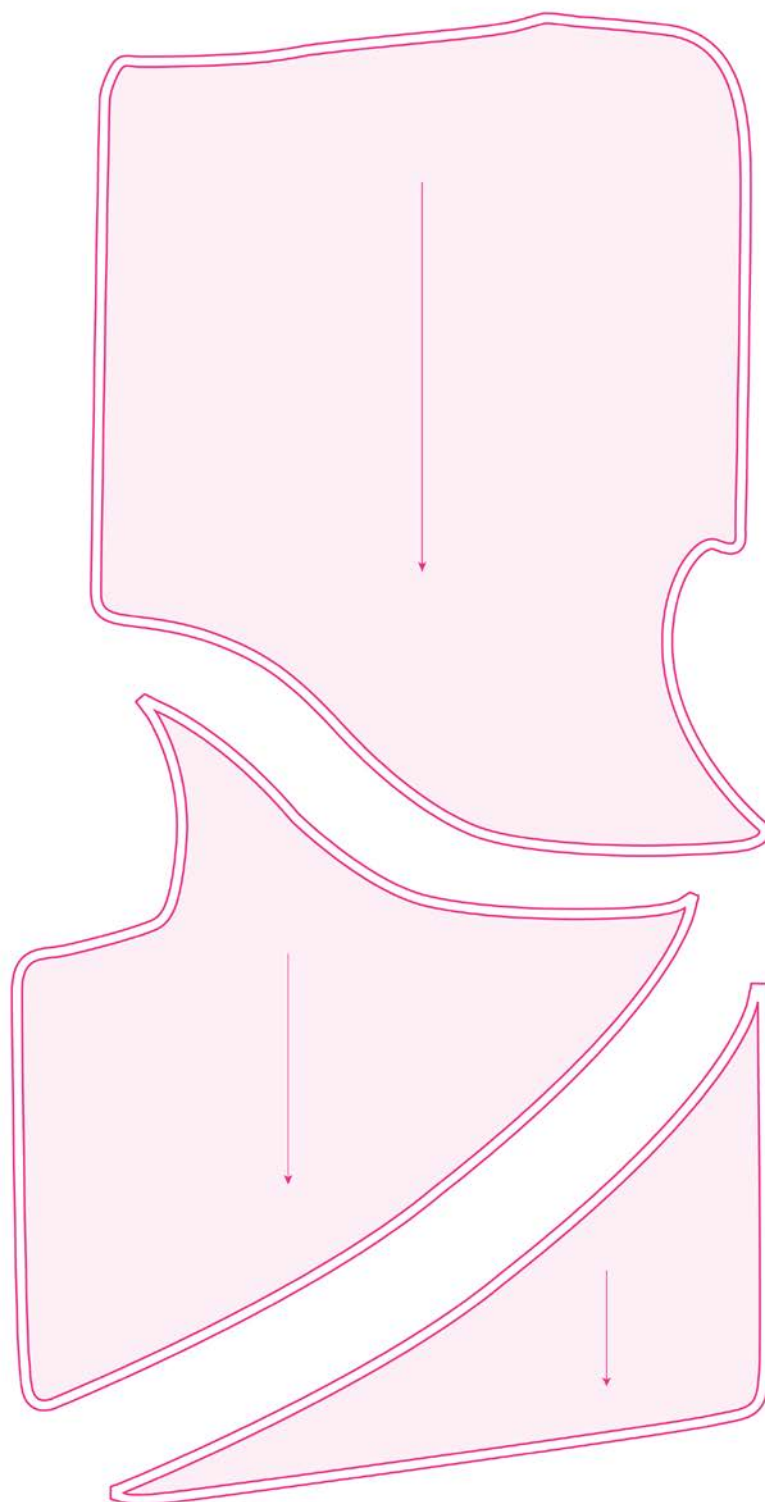
Modelirani prednji dio haljine

PRILOG V

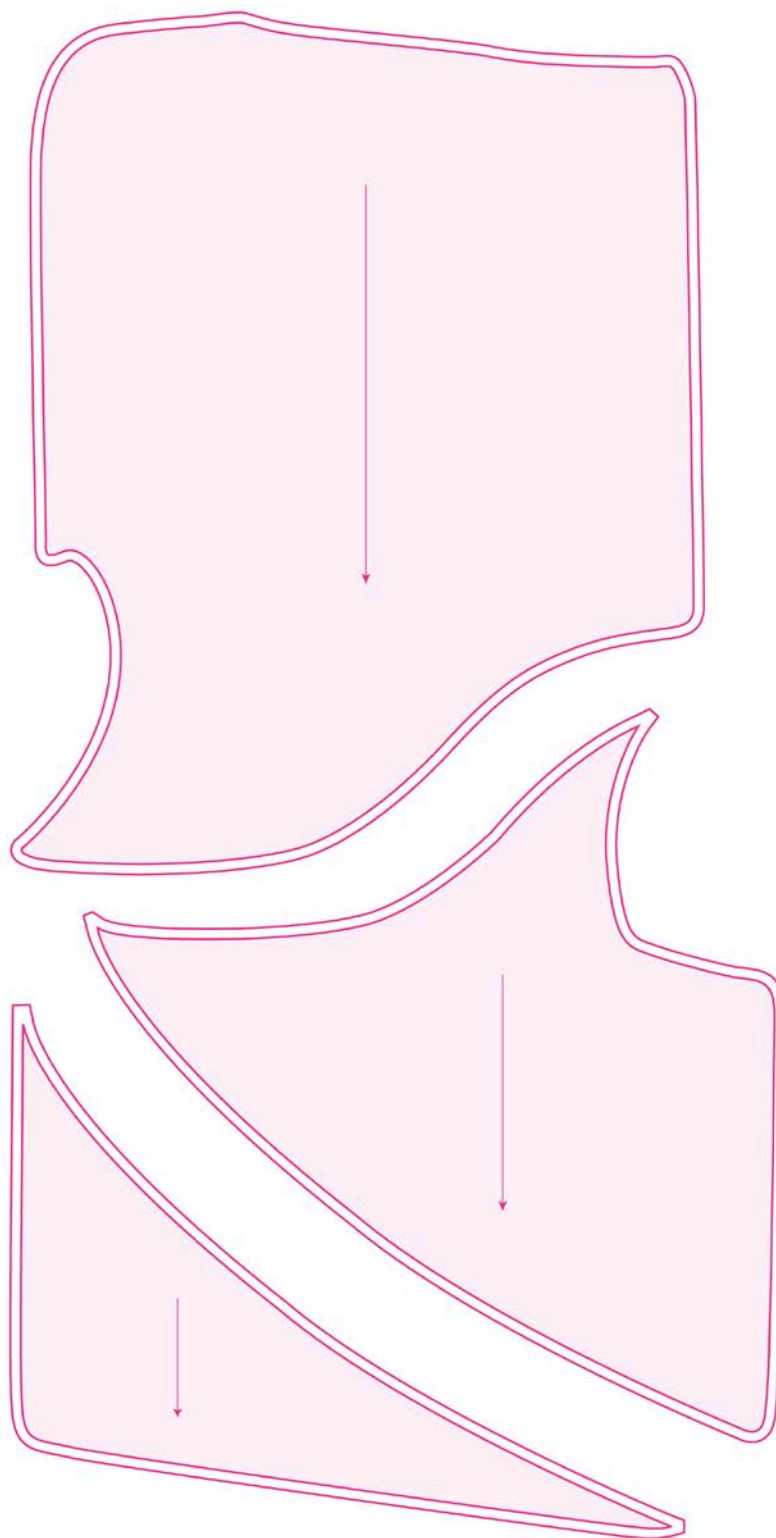
Modelirani stražnji dio haljine

PRILOG VI

Izdvojeni krojni dijelovi sa šavnim dodacima-prednji dio

PRILOG VII

Izdvojeni krojni dijelovi sa šavnim dodacima-stražnji dio

7. ZAKLJUČAK

Moda i umjetnost, po mom su mišljenju dvije discipline koje se vrlo dobro upotpunjuju i međusobno surađuju. To najbolje možemo vidjeti u izložbi J.W. Andersona *Disobedient bodies*, koja povezuje modni dizajn s modernim umjetnicima poput Henryja Moorea, engleskog kipara, koji je svojim voluminoznim organskim skulpturama pokazao nešto novo u svijetu umjetnosti. Spojio je prirodu i umjetnost, postavljajući skulpture u vanjski prostor te tako zainteresirao promatrače. Nadalje, slična su svojstva kasnije upotrijebljena u modnim kolekcijama japanske dizajnerice Rei Kawakubo koja donosi nešto novo na pariške modne piste, koristi se dekonstrukcijom, volumenom te odjećom mijenja standardno ukalupljeno ljudsko tijelo. Sve navedeno, veoma inspirativno, rezultiralo je vlastitom kolekcijom modnih crteža.

8. POPIS LITERATURE

- [1] English B.: Japanese Fashion Designers, Berg, London, 2011.
- [2] Blumberg N., Rei Kawakubo; <https://www.britannica.com/biography/Rei-Kawakubo> (29.06.2018.)
- [3] <https://www.nytimes.com/2017/04/28/t-magazine/fashion/rei-kawakubo-comme-des-garcons-themes.html> 06.07.2018.
- [4] Sculptural Fashion: Volume, Structure, and the Body
<http://textileartscenter.com/blog/sculptural-fashion-volume-structure-and-the-body/>
09.07.2018.
- [5] Krleža M, Opća enciklopedija, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1978. str.389.
- [6] <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199920105/obo-9780199920105-0111.xml> 07.07.2018.
- [7] O'Reilly S.: Henry Moore, Franklin Watts, London, 2003.
- [8] Read H., Istorija moderne skulpture, Izdavački zavod Jugoslavija, Beograd, 1966. Str 83-84.
- [9] 'Materials and techniques', in *Henry Moore: Sculptural Process and Public Identity*, Tate Research Publication, 2015, <https://www.tate.org.uk/art/research-publications/henry-moore/materials-and-techniques-r1175681>, 09.07.2018.
- [10] <http://www.damonart.com/artist-definitions.html> 04.07.2018.
- [11] <http://the-artists.org/artistsbymovement/organic-abstraction> 08.07.2018.
- [12] Suzy Menkes, Disobedient Bodies <http://www.vogue.co.uk/article/suzy-menkes-jw-anderson-disobedient-bodies-hepworth-wakefield> 07.07.2018.
- [13] Sweeney, James Johnson, Henry Moore, The Museum of Modern Art, New York, 1946. str. 34.
- [14] V. Štalekar. O umjetnosti i psihoterapiji. Soc. psihijat., Vol. 42 (2014) Br. 3, str. 181
- [15] <https://en.wikipedia.org/wiki/Gingham> 28.08.2018.

[16] Ujević, Darko; Rogale, Dubravko; Hrastinski, Marijan, Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće / Vuljanić, Nikola (ur.). Zagreb: Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zrinski d.d, 2000.

9. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Sl.br. 1, Henry Moore, Žena koja leži (*Reclining woman*) 1927. Beton

Izvor: <http://imgankes.pw/A-last-hand-cast-sculpted-mouth-wall-hanging-this-unusual-mouth.html>

Sl. br. 2, Henry Moore, Žena koja leži (*Recumbent figure*) 1938. Kamen, 889 x 1327 x 737 mm

Izvor: <https://www.wannart.com/sinirsiz-dus-gucuyle-boslugu-kisisellestiren-yontucu-henry-moore/>

Sl. br. 3, Henry Moore, Ovalno sa šiljcima (*Oval with points*) 1869.-1869. Bronca, 117.16 cm x 92.08 cm x 54.29 cm

Izvor: <https://study.com/academy/lesson/what-is-sculpture-definition-evolution-major-artists.html>

Sl.br.4 Henry Moore, *Ležeća figura, (Reclining figure) 1957. Bronca; 290 cm*

Izvor: <http://slikovnica-gorgim.blogspot.com/2011/07/henry-moore-lezeca-figura-1957.html>

Sl. br. 5, , Rei Kawakubo, kolekcija *Body meets dress, dress meets body*, 1997.

Izvor: <http://stylecurated.blogspot.com/2017/05/rei-kawakubo-comme-des-garcons-art-of.html>

Sl. br. 6, Rei Kawakubo, kolekcija *Body meets dress, dress meets body*, 1997.

<http://designlifenet.com/rei-kawakubo-comme-des-garcons-art-of-the-in-between-virtual-tour/>

Sl. br. 7, Rei Kawakubo, Victoria and Albert museumarchive

Izvor: <https://comodemoda.blogspot.com/2017/05/rei-kawakubo.html>

Sl. br. 8, Henry Moore, Velika skulptura žena koja leži (*Large Reclining figure*),1984. *Fibreglass*, primjer organske skulpture

Izvor: <https://beyondern.com/blogs/artist/henry-moore-1>

Sl. br. 9, R. Kawakubo: *Body meets dress, dress mets body* 1997.g.

Izvor: <https://denverartmuseum.org/exhibitions/shock-wave>

Sl. br. 10, Henry Moore: *Large reclining figure, 1984. Fiberglass*

Izvor: <https://4kpics.rocks/henry-moore-figure-sculptures/>

Sl. br.11 12, izložba *Disobedient bodies 2017.*

Izvor: <https://www.vogue.co.uk/article/suzy-menkes-jw-anderson-disobedient-bodies-hepworth-wakefield>

Sl. br. 13, izložba *Disobedient bodies 2017.*

Izvor: <https://www.vogue.co.uk/article/suzy-menkes-jw-anderson-disobedient-bodies-hepworth-wakefield>

IZJAVA O AUTORSTVU

Izjavljujem da sam autorica završnog rada pod naslovom *Modni dizajn i organska skulptura na primjeru radova Henryja Moorea i Rei Kawakubo* pod vodstvom mentorice izv. prof. mr. art. Jasminke Končić.

Potpisom jamčim:

- da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada,
- da su radovi i mišljenja drugih autora/ica koje koristim jasno navedeni i označeni u tekstu te u popisu literature,
- da sam u radu poštivala pravila znanstvenog i akademskog rada.

Potpis studentice

Matea Biškup
